

ЗАТВЕРДЖЕНО

**Наказ Міністерства освіти
і науки України**

12 січня 2016 року № 8

**(у редакції наказу Міністерства
освіти і науки України**

від 10 липня 2019 року № 955)

**Зареєстровано в Міністерстві
юстиції України
02 серпня 2019 р.
за № 852/33823**

ПОЛОЖЕННЯ

про індивідуальну форму здобуття загальної середньої освіти

I. Загальні положення

1. Це Положення визначає порядок організації здобуття загальної середньої освіти (далі - здобуття освіти) за індивідуальною формою, що здійснюється закладами загальної середньої освіти та іншими закладами освіти, які забезпечують здобуття повної загальної середньої освіти на певному рівні освіти (далі - заклади освіти), або батьками, іншими законними представниками здобувачів освіти (далі - батьки).

2. Заклади освіти відповідно до законодавства та своїх установчих документів можуть організовувати здобуття освіти за екстернатною формою (екстернат), сімейною (домашньою) формою та педагогічним патронажем.

Для забезпечення індивідуальної форми здобуття освіти можуть використовуватися технології дистанційного навчання відповідно до [Положення про дистанційне навчання](#), затвердженого наказом Міністерства освіти і науки України від 25 квітня 2013 року № 466, зареєстрованого в Міністерстві юстиції України 30 квітня 2013 року за № 703/23235.

Інформація про форми здобуття освіти, що забезпечуються закладами освіти, оприлюднюється на їх веб-сайтах (за їх відсутності - на веб-сайтах засновників).

3. Здобувачі освіти (у разі досягнення повноліття) або їх батьки можуть обирати індивідуальну форму здобуття освіти відповідно до їх інтересів, здібностей, потреб, мотивації, можливостей і досвіду.

Організація здобуття освіти за індивідуальною формою може здійснюватися на будь-якому рівні повної загальної середньої освіти за винятком випадків, передбачених цим Положенням.

4. Зарахування на індивідуальну форму здобуття освіти проводиться зазвичай до початку навчального року.

Переведення на індивідуальну форму здобуття освіти може відбуватися протягом навчального року, але не пізніше ніж за 3 місяці до проведення річного оцінювання чи державної підсумкової атестації (далі - атестація). Таке обмеження не застосовується для переведення на педагогічний патронаж.

Для осіб, які здобували чи здобувають освіту за кордоном, а також для осіб, які проживали чи проживають на тимчасово окупованій території України, території проведення антитерористичної операції (на період її проведення), території здійснення заходів із забезпечення національної безпеки і оборони, відсічі і стримування збройної агресії Російської Федерації у Донецькій та Луганській областях, що здійснюються шляхом проведення операції Об'єднаних сил (ООС), - на період здійснення зазначених заходів (далі - неконтрольована територія) або на території населених пунктів на лінії зіткнення, зарахування (переведення) на екстернат здійснюється протягом усього календарного року.

5. Зарахування осіб до державних і комунальних закладів загальної середньої освіти на індивідуальну форму здобуття освіти, переведення та відрахування їх із таких закладів освіти здійснюється відповідно до [пунктів 4, 5, 8](#) розділу I, [розділу III](#), [пункту 1](#) розділу IV Порядку зарахування, відрахування та переведення учнів до державних та комунальних закладів освіти для здобуття повної загальної середньої освіти, затвердженого наказом Міністерства освіти і науки України від 16 квітня 2018 року № 367, зареєстрованого у Міністерстві юстиції України 05 травня 2018 року за № 564/32016. Документи, які додатково подаються для зарахування (переведення) на індивідуальну форму здобуття освіти, визначаються розділами II-IV цього Положення. Іноземці та особи без громадянства додатково подають копію документа, що підтверджує законність їх перебування в Україні.

Зарахування осіб з особливими освітніми потребами до спеціальних закладів загальної середньої освіти (крім приватних і корпоративних) на індивідуальну форму здобуття освіти, переведення та відрахування їх із таких закладів освіти здійснюється відповідно до [Порядку зарахування осіб з особливими освітніми потребами до спеціальних закладів загальної середньої освіти, їх відрахування, переведення до іншого закладу освіти](#), затвердженого наказом Міністерства освіти і науки України від 01 серпня 2018 року № 831, зареєстрованого у Міністерстві юстиції України 16 серпня 2018 року за № 945/32397.

Порядок зарахування, відрахування та переведення учнів до приватних і корпоративних закладів освіти на індивідуальну форму здобуття освіти визначається засновником (засновниками).

Зарахування осіб до закладів професійної (професійно-технічної), фахової передвищої, вищої освіти та інших закладів освіти, які забезпечують здобуття повної загальної середньої освіти, здійснюється відповідно до законодавства.

6. Облік здобувачів освіти, зарахованих (переведених) на індивідуальну форму, здійснюється відповідно до [Порядку ведення обліку дітей дошкільного, шкільного віку та учнів](#), затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 13 вересня 2017 року № 684.

7. Керівник закладу освіти, в якому організовано індивідуальну форму здобуття освіти, забезпечує реалізацію індивідуальної освітньої траєкторії здобувачів освіти шляхом розроблення індивідуальних навчальних планів та індивідуальних програм розвитку (для осіб з особливими освітніми потребами), організації та проведення консультацій, надання доступу здобувачам освіти до безкоштовного користування підручниками, навчальними посібниками та іншою літературою бібліотечного фонду, навчальною, науковою, виробничою, культурною, спортивною інфраструктурою закладу освіти тощо.

Керівник закладу освіти ознайомлює здобувачів освіти, їх батьків (одного з них) із порядком організації відповідної індивідуальної форми здобуття освіти, визначеним цим Положенням та іншими актами законодавства у сфері загальної середньої освіти.

Керівник закладу освіти здійснює контроль за виконанням освітніх програм, за якими навчаються здобувачі освіти за індивідуальною формою.

8. Індивідуальний навчальний план, що визначає послідовність, форму і темп засвоєння здобувачем освіти компонентів освітньої програми з метою реалізації його індивідуальної

освітньої траєкторії, розробляють педагогічні працівники закладу освіти у взаємодії зі здобувачем освіти за наявності необхідних для цього ресурсів. До розроблення індивідуального навчального плану можуть залучатися інші фахівці, які відповідно до законодавства можуть проводити (надавати) додаткові психолого-педагогічні та корекційно-розвиткові заняття (послуги) з особами з особливими освітніми потребами.

Батьки можуть брати участь у розробленні індивідуального навчального плану та погоджувати його.

Індивідуальний навчальний план затверджує керівник закладу освіти.

Індивідуальний навчальний план розробляється на основі освітньої програми закладу освіти. За наявності необхідних ресурсів заклад освіти може організовувати здобуття освіти за іншою освітньою програмою, затвердженою в установленому порядку.

Індивідуальний навчальний план має охоплювати всі навчальні предмети інваріантної частини або базові, вибірково-обов'язкові предмети відповідно до навчального плану освітньої програми, обраної для засвоєння здобувачем освіти.

Індивідуальним навчальним планом можуть визначатися форми та засоби оцінювання навчальних досягнень здобувачів освіти.

Виконання індивідуального навчального плану та результати оцінювання навчальних досягнень здобувача освіти фіксуються в окремому журналі.

9. Оцінювання навчальних досягнень і атестація здобувачів освіти за індивідуальною формою здійснюється відповідно до законодавства у сфері загальної середньої освіти та особливостей, визначених цим Положенням.

Заклади освіти забезпечують ознайомлення здобувачів освіти з переліком питань, за якими здійснюється оцінювання навчальних досягнень та/або атестація.

До здобувачів початкової освіти, які навчаються за [Державним стандартом початкової освіти](#), затвердженим постановою Кабінету Міністрів України від 21 лютого 2018 року № 87 (далі - Державний стандарт початкової освіти), застосовується формувальне, завершальне (підсумкове) оцінювання (залежно від особливостей індивідуальної форми здобуття освіти згідно з цим Положенням). Засоби оцінювання визначає педагогічний працівник з урахуванням змісту індивідуального навчального плану здобувача освіти. Результати оцінювання та рекомендації батькам щодо організації подальшого навчання зазначаються у свідоцтві досягнень, що видається відповідно до [Порядку переведення учнів \(вихованців\) закладу загальної середньої освіти до наступного класу](#), затвердженого наказом Міністерства освіти і науки України від 14 липня 2015 року № 762, зареєстрованого у Міністерстві юстиції України 30 липня 2015 року за № 924/27369 (у редакції наказу Міністерства освіти і науки України від 08 травня 2019 року № 621). За рішенням педагогічної ради закладу освіти батькам може бути рекомендовано переведення здобувачів освіти (крім тих, які здобувають освіту за педагогічним патронажем) на іншу форму здобуття освіти.

10. Видача документів про освіту, у тому числі з відзнакою, та відзначення успіхів здобувачів освіти (нагородження похвальними листами, грамотами тощо) здійснюється відповідно до законодавства у сфері загальної середньої освіти.

II. Екстернатна форма здобуття освіти (екстернат)

1. Екстернат організовується для осіб, які:

1) із поважних причин (стан здоров'я, проживання (перебування) за кордоном (для громадян України), на неконтрольованій території або на території населених пунктів на лінії зіткнення, надзвичайні ситуації природного або техногенного характеру, збройний конфлікт тощо) не можуть відвідувати навчальні заняття в закладі освіти або не можуть пройти річне оцінювання;

2) не завершили здобуття загальної середньої освіти в закладі освіти та/або не мають результатів річного оцінювання з окремих навчальних предметів та/або атестації;

3) є громадянами України, які здобували або здобувають загальну середню освіту за кордоном;

4) є іноземцями, особами без громадянства, які постійно проживають чи тимчасово перебувають в Україні, у тому числі біженцями, особами, яким надано тимчасовий чи додатковий захист в Україні, та особами, які звернулися із заявою про визнання біженцем або про надання додаткового чи тимчасового захисту, особами, які утримуються в пунктах тимчасового перебування іноземців та осіб без громадянства;

5) прискорено опанували зміст навчальних предметів одного або декількох класів (рівнів повної загальної середньої освіти);

6) самостійно опанували зміст окремих навчальних предметів;

7) бажають самостійно опанувати зміст окремих навчальних предметів;

8) засуджені до довічного позбавлення волі.

2. Екстерном є особа (незалежно від віку), зарахована (переведена) на екстернат для:

самостійного засвоєння освітньої програми протягом навчального року та проходження річного оцінювання навчальних досягнень та/або атестації;

лише проходження річного оцінювання навчальних досягнень та/або атестації.

3. У заяві про зарахування (переведення) на екстернат зазначається підстава відповідно до пункту 1 цього розділу. До заяви додається(ються) відповідний(і) документ(и), що підтверджує(ють) наявність такої підстави (крім підстав, зазначених у підпунктах 5-7 пункту 1 цього розділу).

Заяву про зарахування на екстернат може особисто подати неповнолітня особа, яка виїхала із неконтрольованої території або з населеного пункту на лінії зіткнення в супроводі родичів або будь-яких інших повнолітніх осіб, які не є її законними представниками.

Особи, які проживають на неконтрольованій території або території населених пунктів на лінії зіткнення, можуть подати скановану копію заяви будь-якими засобами зв'язку (факсом, електронною поштою тощо).

Особи, зазначені у підпунктах 2, 6 пункту 1 цього розділу, зазначають у заяві навчальні предмети, з яких необхідно пройти річне оцінювання та/або атестацію екстерном.

4. Зарахування особи, яка не має документів (копій документів), що підтверджують наявність попередньо здобутого рівня освіти чи результатів оцінювання та/або атестації, здійснюється після оцінювання її рівня навчальних досягнень. Оцінювання проводить заклад освіти, в якому організовується екстернат на підставі заяви (за формою згідно з додатком 1 до цього Положення) особи, яка подавала заяву про зарахування (переведення) на екстернат.

Для проведення оцінювання наказом керівника закладу освіти створюється комісія, затверджується її склад (голова та члени комісії), а також графік проведення оцінювання та перелік завдань з навчальних предметів. Протокол оцінювання рівня навчальних досягнень складається за формою згідно з додатком 2 до цього Положення (далі - протокол оцінювання).

5. Для осіб, зазначених у підпункті 7 пункту 1 цього розділу, екстернат організовується в поєднанні з денною або іншою інституційною формою здобуття освіти (без зарахування на екстернат) на підставі особистої заяви одного з батьків чи повнолітнього здобувача освіти за формою згідно з додатком 3 до цього Положення.

Індивідуальний навчальний план у такому разі розробляється на основі освітньої програми закладу освіти.

Проведення річного оцінювання та/або атестації екстернів здійснюється в порядку, визначеному пунктом 4 цього розділу.

6. Оцінювання навчальних досягнень екстернів (крім тих, які навчаються за Державним стандартом початкової освіти) за відповідний клас (річне оцінювання) або за рівень повної загальної середньої освіти проводиться з усіх предметів інваріантної частини чи базових, вибірково-обов'язкових предметів відповідно до навчального плану освітньої програми, обраної для засвоєння здобувачем освіти.

За результатами оцінювання виставляється річна оцінка з кожного предмета.

Результати оцінювання навчальних досягнень екстернів за відповідний клас (річне оцінювання) оформлюються протоколом оцінювання.

Особи, які здобувають освіту екстерном на підставах, зазначених у підпунктах 5-7 пункту 1 цього розділу, продовжують навчання за цією формою здобуття освіти за умови засвоєння освітньої програми на рівні навчальних досягнень не нижче середнього, що підтверджується результатами річного оцінювання.

У разі встановлення у таких здобувачів освіти початкового рівня навчальних досягнень з предмета(ів) інваріантної частини або базових, вибірково-обов'язкових предметів відповідно до навчального плану освітньої програми, обраної для засвоєння здобувачем освіти, вони можуть бути переведені на інституційну форму здобуття освіти відповідно до рішення педагогічної ради закладу освіти.

7. Для здобувачів освіти, які навчаються за Державним стандартом початкової освіти, проводиться завершальне (підсумкове) оцінювання з усіх навчальних предметів інваріантної частини навчального плану освітньої програми.

Навчальний час для проведення завершального (підсумкового) оцінювання визначає заклад освіти, але не більше ніж 2 навчальні години.

8. Оцінювання екстернів проводиться, як правило, до закінчення навчального року. Оцінювання навчальних досягнень осіб, які здобували або здобувають загальну середню освіту за кордоном, а також для осіб, які проживали чи проживають на неконтрольованій території або на території населених пунктів на лінії зіткнення, може здійснюватися протягом усього навчального року.

Протягом одного навчального року екстерн може пройти оцінювання навчальних досягнень за один або кілька класів у межах одного або декількох рівнів повної загальної середньої освіти.

9. Екстерни, які здобували або здобувають загальну середню освіту за кордоном, для отримання відповідних документів про освіту проходять річне або завершальне (підсумкове) оцінювання та атестацію.

10. Екстерни, які проживають або проживали на неконтрольованій території або території населених пунктів на лінії зіткнення та в один рік проходять атестацію за рівні базової та профільної середньої освіти, можуть пройти атестацію за рівень базової середньої освіти без наявності річного оцінювання навчальних досягнень (крім навчальних предметів «Українська мова», «Українська література», «Історія України», «Історія: Україна і світ», «Географія», «Громадянська освіта», «Правознавство», «Основи правознавства», «Захист Вітчизни»). У такому разі екстерни заповнюють освітню декларацію про завершення здобуття базової середньої освіти за формою згідно з додатком 4 до цього Положення.

Результати річного оцінювання з навчальних предметів за рівень базової середньої освіти визначаються відповідно до освітньої декларації та зазначаються в додатку до відповідного документа про освіту як результати атестації.